

LEVÉL A CSEHSZLOVÁKIAI MAGYAR IFJÚSÁGRÓL¹

MÉLYEN TISZTELT BARÁTOM!

— Szíves levelét, valamint a magyar ifjúságnak a Masaryk-
“ Akadémiát dicsérő és annak működésébe bekapcsolódó pozsonyi füzetét megkaptam. A füzet tartalmát ismertem, mert tavaly, november 15-én tartotta a pozsonyi magyar egyetemi ifjúság ezt a közös gyűlést, melyről a lapok annakidején részletesen megemlékeztek. Minthogy tudom, hogy Ön nagy figyelmet mutat a határon túli magyar ifjúság szellemi fejlődésének kérdése iránt és minthogy látom, hogy a Magyar Szemlében közölt cikkem aggodalmait ez a füzet máris igazolta, szükségesnek tartom, hogy a szlovenszkoói magyar ifjúság mai helyzetéről önnel néhány adatot közöljek. Bármilyen szép, bármilyen tudóskodó, bármilyen „politikamentes“ is ennek a füzetnek a programja, — az októberi Sarló-kongresszus után végzetes hiba volt a Sarlósokkal együtt egy olyan közös munkaprogramban megállapodni, mely csak az októberi Sarlósprogram részére hozhat jelentős megkönnyítéseket.

Ön nagyon jól ismeri a Sarló történiáját. Ez az ide-oda dülöngélő és jobbra-balra ugráló egyesülés végre visszalendült, végérvényesen, oda, ahová állni akart és ahonnan csupán egy elhibázott kapacitáció tudta rövid időre elmozdítani, anélkül hogy egy megfelelő és meggyőző tartalommal lekötötte volna. A szocialisták a Sarlót kezdetől fogva magukénak vallották. Programja szocialista alapra helyezkedett. Amikor érről a bázisról némelyek le akarták téríteni, amikor kétséges volt, hogy merre fordul ennek az egyesülésnek vezetősége, a szocialista befolyás az egyesülés tagjait már annyira lefoglalta, hogy vezetősége az egyesületben való izoláltság veszedelmét elkerülve, a leghatározottabb szocialista irányba terelte a Sarló hajóját. Még 1930-ban, a losonci gyűlés után, határozták el, félpolitikát, hermafrodita szocialistáskodást nem lehet tovább tűrniük. Szemére vetették akkor a vezető Balogh Edgárnak, hogy nem lehet ideológiai tekintetben forradalmat és szocializmust hirdetni, ugyanakkor azonban paktálni, kompromisszumokat kötni, jobbra-balra tárgyalni, nemesi kúriákkal kacérkodni, ugyanakkor a parasztnak is hízelegni, szenátorokkal vacsorázni és gyárosok politikai füzetkétit terjeszteni. A Sarló határozza el magát és a határozat csakis szocialista lehet. Kodolányi János megírta ekkor a zsákutcában levő Sarlóról többek között a következőket:

¹ A kitűnő szerzőnek a szerkesztőhöz írt levelét közöljük itt, melyben megdöbbenő adatokat sorakoztat fel azon akcióról, mellyel a csehek a most alakult Masaryk-Akadémia hasznosításával az ottani magyar ifjúság vezetését akarják megszerezni, sőt ez irányban már sikereik is vannak. V. ö. szerzőtől: Magyar Masaryk-Akadémia, Magyar Szemle 1932, XIV. 176. 1. *A szerk.*

„Ha a generációk ellentétének minden okát kivizsgáljuk s minden következményét levonjuk, oda kell kilyukadnunk, hogy az ifjúság csak szocialista lehet, mert meg kell tagadnia azt a termelési és társadalmi rendet, amely a világháborút s a véget nem érő válságokat szülte, meg kell tagadnia azt az eszmekört, amely a régi világrendből hajtott ki s nyíltan azok mellé kell állnia, akik ennek a rendnek alapjait is, ideológiáját is tagadják.“

„Ám a Sarló kétlelkű taktikázása megölte a kezdeményezés helyességét. Forradalminak is lenni, de a jó öreg polgárok fejszoválásait is respektálni, szocialista hitvallást tenni, de a Magyarország és Uj Nemzedék klerikális fasiszta jóindulatát is megtartani mégsem lehet. Vagy vagy.“

„Nem hirdetett harcot az egyházak ellen!

„Nem követelte a tanítás módszerének megváltoztatását, az ifjúság felszabadítását, autonómiájának megszerzését, a vallásoktatásnak az iskolából való száműzését. Nem követelte a paraszt- és munkásakadémiák felállítását. Testvériesülést hirdetett a proletariátussal s parasztsággal, ám a gyakorlatban alig valósított belőle meg mást, mint a falvak látogatását.“

„Itt az ideje, hogy a Sarlót kibontsuk a kompromisszumok pókhálójából, s a magyar új generáció, valóságos éles és csillogó sarlójává tegyük, aminek született.“

„Sürgösen véget kell vetni a taktikázásnak, kompromisszumozgatásnak s a Szlovenszón való bujósdinak.“

„Ha a Sarló most ki nem nyújtózik és fel nem magasodik, soha többé ki nem kerül a zsákutcából s nem teljesíti történelmi hivatását.“

1931 októberében döntött a Sarló a „vagy vagy“ felett. A kongresszus határozataira vonatkozó tudósításból hosszadalmas ismeretetés helyett a következő jellemző részleteket emelem ki:

„A népi kultúra és a proletárkultúra kérdéseiről Brogyány Kálmán és Peéry Rezső külön vitaest keretében tartottak előadást. Az eredmény szerint a Sarló egyrészt elősegíti a népi kultúra regisztrálását és marxista analízisét, másrészt elősegíti a kisebbségi magyar hard proletárkultúra kialakulását a munkásszínpad, szavalókórus, faluújság és munkáslevelezők propagálásával.“

„A Sarló lépéseket tett a keleteurópai fiatal cseh, szlovák, magyar, ukrán, zsidó, lengyel, román, bolgár, szerb, horvát és szlovén szocialista értelmiség közös munkájának előmozdítása érdekében. A közös munka a keleteurópai kérdés társadalomtudományi és szodográfiai feldolgozására vonatkozik.“

„A keleteurópai kérdés vitanapjának szimbolikus befejezésképpen a Sarlósok vörösszalagos koszorút helyeztek a keleteurópai nemzetek színdíszével Petőfi Sándor szobrára a városi marhavásártéren.“

„A diákság és ifjómunkásság közös programjáról szóló vitát Terebessy János vezette be, utalva arra, hogy a diákság az ifjómunkásmozgalmakon keresztül kaphatja meg a számára szükséges osztálypedagógiát, míg az ifjómunkások a diákság tanító tudására számítanak. A diákság és az ifjómunkásság viszonyát hosszantartó viták tisztázták, amelyek eredményeképpen felmerült egy rövidesen legalizálandó politikamentes diák- és ifjómunkás-kultúrszervezet tervezete. A Vörös Barátság, a szocialista diákok és ifjómunkások osztályharcos kultúrszervezete természettudományi, társadalomtudományi és szerveződiák- és ifjómunkás-kultúrszervezetek, valamint a proletárkultúra és munkássport eszközeivel igyekszik a terv szerint a városi és falusi ifjómunkásság kulturális fejlődését s a diákságnak a munkásmozgalomba való bekapcsolását elősegíteni.“

A Sarló orientációját nemcsak ezek a határozatok jellemzik, hanem a kongresszust megelőző időszakban megjelent és a Sarlót aposztrofáló közlemények is, melyek a csehszlovákizmust és a prágai kormányt szolgáló sajtóban jelentek meg. Ezek a cikkek mind komoly munkaprogramot sürgetnek és távol áll tőlem, hogy tagadjam azt, mintha ezeket a fiatalokat komoly és elismerésreméltó munkaakarat

nem hatná át. Am ez a munkaakarát ottani magyar nemzetrészünk helyzetét, különösen pedig viszonylatát a prágai hegemonizmushoz non mérlegeli helyesen és nemzetközi jelszavak és allűrök után szaladva nemzetmentés helyett osztály- és társadalmi ellentéteket élez ki és harcokat szít egy olyan nemzetrészen, mely egy sovíniszta, túlzó, nemzeti expanzivitástól hajtott ellenség és kormányzati rendszer szorítása alatt vonaglik és pusztul. Nem kegyetlen farce-e az, hogy egy ilyen helyzetben levő nép a köldöknéző szociográfus szerepében tetszelegjen, proletártestvériséget stb. hirdessen, miközben elvérzik. Nem kicsinylem a szociális kérdések jelentőségét és nem tartozom azok közé, akik megdühödnek a szocializmus szó hallatára, azonban magyar részről teljesen elhibázott orientáció az, mely egy utódállamban ama párt és irány felé hajlik, mely a magyarellenes hegemonista kormányzati rendszernek egyik feltétlen és túlzó, kiszolgáló pártját képezi. Ha azt látnám, hogy a csehtót szociáldemokrata párt a leghevesebb támadásokat intézi a magyar nemzetrészt elnyomása miatt a prágai centralizmus ellen, ha azt látnám, hogy Dérer miniszter ahelyett, hogy magyarul területeken csehtót iskolákat létesít, megvalósítja a magyar kultúra autonómiát, ha azt látnám, hogy a csehtót szociáldemokrata párt élni engedte volna a magyar szociáldemokrata pártot és egyúttal a magyar szakszervezeteket is, ha azt látnám, hogy a csehtót szociáldemokrata pártba beolvadt magyar nemzeti-ségű szociáldemokraták a magyar nemzetrészt nyelvének és nemzeti-ségének védelmére szervezik a magyar proletariátust, nem pedig testvérharcra, akkor talán meg tudnám érteni a Sarló orientációját, melynek a csehszlovákizmus szolgálatában álló csehtót és magyaryelvű lapok tapsoltak leginkább, — és itt egy kissé meg kell állapodnom.

Δ mai csehszlovákiai kormányzati rendszer természetesen szívesebben látja a magyar ifjúság nemzetközi szellemű irányválasztását, mint egy olyan állásfoglalást, munkát és agitációt, mely a magyar nemzetrészt nemzetiségi konzerválását célozza. Δ kisebbségi élet „lírai foszlányainak“, a „kisebbségi sérelempolitika elefántcsonttomyában“ való gubbaszkodás visszautasításának leple alatt dühöng ma odaát a szocio-kollektív tudóskodás, mely a „patentirozott hazafiság“ elcsépelet frázisát szegzi azok ellen, akik a prágai hegemonizmus elleni harcot éppen olyan fontosmisk tartják, mint a szociográfiát, vagy pedig az ifjómunkásokkal való szocialista szövetséget. Ez a visszavonás, ez a társadalmi megbontottság kell a csehszlovákizmusnak, hogy aláássa a magyar nemzetrészt önvédelmét. Egy olyan magyar ifjúságot szeretne ott látni, mely régen elfelejtette és elhányta magától a magyar nemzeti együvértartozás érzését és inkább a harci proletárkultúra megszürkült sejtjévé degenerálódik. Ezért van odaát a nagy lárma az „öregek“, az „öregarcúak“ ellen, mert mint ezt a Hradzsin légionáriusainak lapjában olvashattuk, amíg ezek élnek, a magyar kisebbség ellenzéki politikát fog csinálni:

„A mai magyar generáció, amely Nagy-Magyarország, az ezeréves királyság és a Szent István korona ideológiájában nőtt fel, nem tud megbékülni az új viszonyokkal. És ez a generáció szilárdan tartja kezében az itteni magyar kisebbség politikai vezetését. Ezért ellenzéki a mi magyarjaink hivatalos politikája és ellenzékieknek is marad mind-

addig, amíg az öreg generációt fel nem váltja egy újabb, és pedig az a generáció, amely már a megváltozott viszonyok között az új hazában, a csehszlovák köztársaságban nevelkedett föl. Ez az új magyar generáció, amely egykor szóhoz fog jutni, ma még teljesen háttérben van. Az egész itteni magyar politikában nincsenek szószólói, nem tudja érvényesíteni magát, nem jut szóhoz. A Magyarországon felnőtt öreg generáció erősen tartja kezében a kormányrudat s nem is engedi ki mindaddig, amíg ki nem leheli lelkét. Ez a magva a kisebbség és a magyar kisebbségi politika problémájának. Nagy változásokat hiába váránk. Legalább is addig hiába, amíg a politikai hatalmat azok tartják kezükben, akik még az államfordulat előtt vették birtokba s meg tudták őrizni a mai napig s meg is fogják őrizni egész halálukig.“

Ezért örül a csehszlovákizmus annak, ha a következő szlovenszkói és ruszinszkói magyar generációk az ő hamisan értelmezett faluorientációjukkal és „etikailag megtisztult tudományos szocializmusukkal“ cserbenhagynák a magyar nemzeti hagyományos utakat. Jól tudom azt, hogy a mostani magyar politikai vezetésnek is lehetnek hibái, melyek között nem utolsó helyen áll az, hogy az a réteg, melyből a vezetők kikerültek, nem foglalkozott megfelelő intenzitással a következő, a feltörekvő és növésben levő nemzedékek nevelésével, nem adott megfelelő érvényesülési teret a következő garnitúráknak és csupán a legutolsó években, valószínűleg a Sarló miatti zavarok nyomása alatt foglalkozik behatóbban az ifjúsági kérdésekkel,— sajnos azonban meg kell állapítanom azt, hogy kevés kivétellel igen dilettáns módon és hogy az ottani magyar ifjúság nélküli a megfelelő szellemi vezetést, mert nem elég ankétokat rendezni és pályadíjakat kitűzni, hanem felette szükséges, hogy a vezető az ifjúságot tanítva vele együtt dolgozzék is. Ezért van az, hogy mindazoknak, akik odaát az ifjúsági kérdéssel foglalkoznak, gyűlésről gyűlésre, ankétról ankétra az ifjúságot újra és újra meg kell nyerniök, mert az intervallumban az idegen befolyások ismét befurakodtak.

A Sarló orientációját a következő két idézet is jellemezheti. Csáder Mihály dr. orvos az 1931-iki kongresszus előtt a Sarlóhoz intézett levelében mondja:

„Határozza el a kongresszus a szociográfiai füzetek kiadását. Írjon ki idevágó pályázatokat s a beérkezett legjobb munkákat jutalmazza. Már e pár idevágó munkából kitűnik, hogy milyen gyászos, kétségbeejtő a magyar falun az anya- és csecsemővédelem, a tuberkulózis és az ú. n. népbetegségek profilaxisa. Például az eddig gyűjtött adatok szerint a magyar Csallóköz a tuberkulózishalandóságban az egész világon vezet.

Hozzáértőkkel írasson és adjon ki a Sarló anya- és csecsemőgondozásról szóló, a tuberkulózist, a nemi bajokat ismertető, népies nyelven megírt, rövid brosúrákat és azokat olcsó pénzen, megfelelő fedezet esetén ingyen osztogassa a magyar vidékeken. Hasson oda, hogy magyar nyelven vezetett tanácsadókat állítsanak fel anyák, csecsemők és tüdőbajosok részére. Például az egész Csallóközben nincs ilyen.“

„Lépjen a Sarló összeköttetésbe a megalakult szocialista orvosok egyesületével és a passzív, befelé élő, de értékes és megbecsülendő pozsonyi orvosi és természettudományi egyesülettel. Ezekkel karöltve érdeklődjék Masaryk elnök milliós alapítványából a természettudományok ápolására szánt összeg sorsáról. Véleményem szerint az ideeső összegből fedezhető volna a megindítandó lap s népies felvilágosító egészségügyi brosúrák költsége. Esetleg tanulmányútra küldhetnének a szociális orvoslás iránt érdeklődő medikust vagy orvost. Ennyit az orvosi dolgokról. Máskülönből örömet fejezem ki, hogy a Sarló végre nem kér helyet a MAKK, a Magyar Diákszövetség kongresszusain, hogy nem szívesen látott vendégként meddő vitákba nem keveredik,

hanem külön és maga állva vállalja a magyar kisebbség életéért való harc minden örömet és fáradságát.“

„Dolgozatosok lefelé, a faluért, a parasztért, a proletariátusért. A magyar lateiner-osztályt már nem lehet életre injekciózni, mert az itteni kultúrpolitika (ha lehet erről egyáltalában beszélni) régen elvágta a fel-törekvő rétegek útját s így nincsen miből a középosztálynak felfrissülni.“

„Tudjátok erősen és legyetek meggyőződve arról, hogy minden mozgalom, amely számot tesz a társadalom fejlődésében, a kollektivitás vivőerején és a tömegek öntudatán alapul. Az elmúlt generáció sokat engedhetett meg magának és lehetett individualista a mi szám-lánkra, de a mi megcsalt és mindenéből kiforgatott generációnk szá-mára csak egy etikai parancsot ad a kora:

tedd félre a kényelmes, az egyéni öntudatot pillanatra megduz-zasztó utat és válaszd azt, amelyen minden erődet a megszegényedett s oly igen nyomorult nép javára értékesítheted!“

Kovács Endre szerint:

„A faluorientációnak látható eredménye is lett a regősmozgalom-ban, mely az első haladás volt a városi ifjúság szociális vuágszemléleté-nek kifejlesztése érdekében. Amikor ez a fiatalság feleszmélt arra, hogy a magyar jövő egyedüli lehetősége az elnyomott parasztosztály, az új mentalitású középosztály s a városi munkásság együttműködése, még csak kezdetén volt annak a pályának, mely a kisebbségi sors első esztendeinek szorításából az etikailag megtisztult, tudományos szocializmusig elvezet.“

„Nem lehet elmenekülni a népi kultúremlékek gyűjtésébe ott, ahol a kiáltó gazdasági nyomorúság ötlük a kutató szemébe. Az osztályharc itt éppen olyan éles, akárcsak a városban s az intellektuális ifjúság hosszú évek után eljut a demokrata és szocialista társadalomelmélet ismeretéig s a reális élet tényismereteinek tudatában a szociográfia esz-közéivel nyúl a falu kérdéseire.“

„A gazdasági élet kritikája s a mai társadalom helytelenségeinek felismerése új tartalmat ad az ifjúsági mozgalomnak. Az egyetemes emberi sérelmek föléje nőnek és eltemetik a nemzetiségi kérdést. A gazda-sági érdekek nemzetközi szervezkedése bizonyos nemzetközi együtt-érzés összefogását eredményezi a kérdéseket tanulmányozó. fiatalság-ban s így történik az, hogy az ifjúság, amennyiben itt politikáról szó lehet: nem a nemzetiségi, hanem a demokratizmust és szociális hala-dást megerősítő pártok mellett tör lándzsát. Itt természetesen csak az ú. n. haladó rétegről van szó, a másik szigorúan megmarad a paten-tírozott magyar hazafiság búfelejtő narkózisában, vagy a sérelempolitika elefántcsonttornyában rejtőzik.

A haladó szellemű szlovenszkói magyar fiatalokról végleg leszakadtak a lírai foszlányok. A lelkesedés érzelemballsztjait a tudományos analízis, a szócséplő hírlapi csatákat a reális munkaprogramm cserélte fel.“

Természetesen, valahányszor a magyar diákság gyűléseit odaát tartja, mindannyiszor megkísérlük a kisebbségi politikát ellenző cso-portok és pseudo-magyar lapok a „dolgozó magyarság százezreinek“ nevében a kútmérgezést, amint ezt a tavalyi kassai diákkongresszus alkalmával tették:

„A maga jövődjére készülő fiatalság tehát hirtelen tisztában volt véle, hogy ha már szülei semmit sem kapták, semmiben sem részesültek az öregarcú magyarok részéről¹—a magyar fiatalság erről az oldalról igazán semmi jót sem várhat. Mint ahogy a fiatalásznak az a csoportja, mely nyíltan függetlenítette magát az öregarcúaktól, a „kisebbségi magyar sors“ árendásai részéről csak támadásoknak, gyanúsításoknak és rágalomnak volt kitéve. Ez a fiatalság most tanul, most készül fel az itteni magyar építómunkára. Sorsközösségben mással nem lehet, mint azokkal a dolgozó magyar szávezrekkel, amelyből származik. Ennek a magyarságnak van szüksége a „munkában edzett, tudással felfegyverzett, korszerűen érző és gondolkozó“ új magyar munkacsapatokra.

Tehát a magyar fiatalság nem szerepelhet, mint utánpótlás, mint töltelék az öregarcúak „kisebbségi magyar sorsában“, nem adhatja oda magát eszközül egy levitézlett rend politikai védelmére.

A jövő magyar sors a fiatalságé, amely most nem politizál, hanem lát, figyel és tanul. Ne avatkozzanak be a magyar fiatalság életébe, útjának irányításába azok, akik nem akarják tudomásul venni a má, akik ellenségei a fiatal jövődönök, akik csak önmagukkal törődtek, csak a maguk osztály-érdekét védték. Ezek ne várjanak a mai újarcú, a maga sorsának megalapozásában céltudatos, a maga helyzetét tisztán látó magyar ifjúságtól fiatal kádereket. Ezek a fiatal káderek igenis kialakulnak, de nem a régiarcúak úriházaikat és kastélyaikat fogják tudásukkal, erejükkel, tehetségükkel megvédeni, hanem a dolgozó magyarság százezeréinek lesznek kultúrkatonái.“

Ilyen előzmények után 1931. évi november hó 15-én a pozsonyi egyetemi ifjúság gyűlést tartott, mely azután kiadta „A kisebbségi magyar ifjúság röpiratát“ a csehszlovákiai Magyar Tudományos Társaság megalakulása alkalmából. A gyűlésen valamennyien megállapodtak abban, hogy a munka zavartalan és rendszeres keresztülvitelét elsősorban az új társaság biztosíthatja. Az ifjúság szangvinikus lelkeséggel hiszi, hogy Masaryk ezzel a társasággal a tudományos munkalkalmak sorát adta nekik. Érdekes lenne tanulmányt írni arról, hogy a csehszlovák kormányzati rendszer tankönyvei segítségével milyen hamis képet vetített Masarykról az ifjúság leikébe. Masaryk, úgy látszik, az ottani magyar ifjúság szemében is a „szent öreg“, a szeretet apostola stb. — holott a magyar nép ellen elkövetett bűnei irtózatossak. — A november 15-iki gyűlésen kétségtelenül azok a Sarlósok vezettek, akik az októberi kongresszusukon a szocialista proletarizmussal való együttműködést hirdették. Balogh, Terebessy, Peéry, Berecz stb. a Sarló határozataiból és javaslataiból ismert nevek és nagyon is félő, hogy az egységes frontba való tömörülés nem egyéb, mint a többieknek az opportunizmus mérgével való megfertőzése. A Sarlósok kongresszusán különösen a tanítói kérdéstről szóló vitában olyanok vettek részt, akik a Masaryk-akadémia csehszlovák tagjai közé tartoznak, mint pl. Szalatnaiék. A munkaprogramm igen szép, azonban bármennyire is hangoztatja a politikamentességet, ez nem elegendő. Nem napipolitikáról van szó, hanem világnézetéről és ámbár például a szociológia és szociográfia a valóság, a konkrétumok tudománya, más szempontokat tartalmaz a szocialista kollektívizmus és a proletártestvériség képviselőjének tollából eredt munka, mint azé, aki a nemzeti szempontokat el nem veti. Mindkettő ugyan hirdetheti öklömnnyi betűkkel, hogy „politikamentes tudományos“ munkát ír. Ezekben a kérdésekben, a füzetben felsorolt összes szempontban, nincsen és nem létezik politikamentesség, mert a világnézeti differenciák döntenek. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy Csehszlovákiában divat a szociológiai tudóskodás, hiszen mindenki Masaryk után igazodik és hogy ennek tudható be az, hogy a magyar ifjúság beszédeiben, írásaiban, vitáiban hemzseg a „kollektív szempontú munka“, az „átértékelő Jövő“, a „proletarizálódó tömegek osztályharcán alapuló új népkultúra“ híg frázisa. A Masaryk-akadémia két kézzel fog az ifjúság ajánlata felé nyúlni, mert hiszen ez jó alkalom a csehszlovák és nemzetszaggató elemek részére, hogy a magyar ifjúságot Prágának szállíthassák.

A csehszlovákiai magyar főiskolai ifjúság közvetlen azután, november 21—22-én kultúránként tartott Pozsonyban, melyben kihirdette, hogy „a nemzeti gondolat alapján állva bekapcsolódik a hala-

dás szellemébe“. Úgy látszik a november 15-iki gyűlés hatását akarták ezzel elhalványítani. Felvetődik a kérdés, vajjon a Sarlósokkal való munkaközösség-e a komoly eltökéltség, vagy pedig ez az enunuciáció?

A magyar főiskolai hallgatók egyesülete kultúrankétjain és szemináriumain igen értékes munkásságot fejt ki. Az ankétok előadásai között a következő témákat találjuk: A szlovenszkói magyar irodalom. A szövetkezeti kérdés. Mit tágulhat a szlovenszkói ifjúság az erdélyi szász kisebbségtől? A műveltségről általában. A szlovenszkói magyar történetírás irányjai. A főiskolai reform. A szellem a művészetben. A magyar leányotthonok. A prágai szemináriumok. A területiális nemzet fogalmától a kultúmemzet fogalmáig. Korszerűség és haladás. Németország ipari centrumai. A szovjet és az ötéves tervgazdaság stb. Ez két ankét témáit mutatja. Sokirányú és rendszertelen. Bizonyos azonban az, hogy jó úton kezdenek haladni és megfelelő tudományos vezetés mellett a szükséges munkarendszer is ki fog fejlődni. Nézetem szerint sem a magyar ifjúságnak, sem pedig az ottani magyar szellemi életnek nincsen szüksége a Masaryk-akadémiára, ha komoly eltökéltséggel dolgozni akar, mert hiszen az akadémia anyagi bázisa olyan gyenge, mint ez utólag kiderült, hogy a független szellemű szlovenszkói magyar kultúra részére aligha fog onnan egy morzsányi is jutni. A múlt évben a magyarság mecénásai által kitűzött pályadíjak sorozata a következő:

- z. Csáky Mihály díja. Regény: 5000 Ke. Pályázati feltétel: Regény, amelyben a kisebbségi magy. ifjúság küzdelmes életé és szellemisége tükröződik. Határidő: 1931. október 1. 2. Herzog Ignác díja. Regény: 5000 Ke. Pályázati feltétel: Szlovenszkói regény. Határidő: 1931. október 1. 3. A Kazinczy-Társaság díja. Regény: 5000 Ke. Pályázati feltétel: Kazinczy Ferenc halálának centennáriuma alkalmából megírandó regény, vagy regényes korrajz, melynek gerincét Kazinczy élete és irodalmi törekvései képez». 4. Pozsonyiak Baán Bertalan díja. Irodalmi értékű regény, minden megkötés nélkül: 6000 Ke. Határidő: 1931. november 1. 5. Scepusia-díj. (Tradícióihoz hű zipszercsalád díja.) Regény: 5000 Ke. Pályázati feltétel: Történelmi regény Mátyás király idejéből, amely a Szepesség fénykorát írja meg. Határidő: 1932. február 28. 6. Sárosi új földesúr díja. Kis regény: 3000 Ke. Pályázati feltétel: Irodalmi értékű kis regény, minden megkötés nélkül. Határidő: 1931. szeptember 1. 7. Tátrabarátok díja. Novella: 2000 Ke. Pályázati feltétel: Irodalmi értékű novella, amely tátrai miliőben játszik. (I. díj: 1000 Ke, II. és III. díj: 500—500 Ke.) Határidő: 1931. június 1. 8. Balassa Bálint-díj. Verskötet: 3000 Ke. Pályázati feltétel: A legjobbnak ítélt verskötet, amely szlovenszkói költőtől 1931 folyamán jelenik meg. Határidő: 1931. december 31. 9. Reviczky-díj. Műfordítás — szlovákból: 3000 Ke. Pályázati feltétel: A mai szlovák irodalom antológiája. Határidő: 1931. december 31. 10. Nógrádiak Madách-díja. Színmű: 5000 Ke. Pályázati feltétel: Színpadi előadásra alkalmas irodalmi értékű színmű, minden megkötés nélkül. Határidő: 1931. december 1. ii. Kadosa Pál díja: Tanulmány: 5000 Ke. Pályázati feltétel: A szlovenszkói magyar kultúra sajátos külön értéke a magyar nemzeti kultúrában és a kölcsönös szlovák-magyar kultúrhatásokra való tekintettel. Terjedelem: legalább 10 nyomtatott ív. Határidő: 1931. december 31. 12. Szepesi magyarok díja. Tanulmány: 5000 Ke. Pályázati feltétel: A szlovenszkói magyar szellemiség problémái. Terjedelem: legalább 10 nyomtatott ív. Határidő: 1931. november 1. 13. Tarján Ödön díja. Tanulmány: 5000 Ke. Pályázati feltétel: A csehszlovákiai magyarság szociológiai helyzetképe. Terjedelem: legalább 12 nyomtatott ív. Határidő: 1932. február 1. 14. Rákossy Lajos díja. Tanulmány: 3000 Ke. Pályázati feltétel: A szlovák-magyar együttélés a múltban és jelenben. Terjedelem: 6—8 nyomtatott ív. Határidő: 1931. december 1. 15. Pozsonyi intellektuellek díja. Tanulmány: 3000 Ke. Pályázati feltétel: Tanul-

mány a szlovenszkói képzőművészet köréből. Terjedelem: 6—8 nyomtatott ív. Határidő: 1931. augusztus 1. 16. A magyar falu díja. (Népművészet.) Kisebb tanulmány: 1000 Ke. Pályázati feltétel: A népművészet kérdése és helyzete Szlovenszkon. Terjedelem: 3--5 nyomtatott ív. Határidő: 1931. augusztus 1. 17. A magyar falu díja. (Etnográfia.) Kisebb tanulmány: 1000 Ke. Pályázati feltétel: Szlovenszko etnográfiai sajátosságai egy-egy etnográfiailag egységes területdarabra vonatkozólag (például Csallóköz, Gömör, Mátyusföld stb.) tárgyi és szellemi szempontból. Terjedelem: 3—5 nyomtatott ív. Határidő: 1931. augusztus 1. 18. Földes Dezső díja. Kisebb tanulmány: 1000 Ke. Pályázati feltétel: A szlovenszkói magyar színészet történetéből. Terjedelem: 3—5 nyomtatott ív. Határidő: 1931. augusztus x. 19. Eszterházy János gróf díja. xo.000 Ke. Magyarország története.

Az akadémiai magyar ifjúság részére kiírt pályadíjak:

1. A szlovenszkói magyar líra. 1918-tól (500 Ke).
2. A kisebbségi magyar ifjúság szerepe a nemzeti munkában (1000).
3. A szövetzeti mozgalom jelentősége a kisebbségi magyarság anyagi jólétének előmozdítására (1000).
4. A szlovenszkói és ruszinszkói munkanélküliség és kivándorlás okai (1000).
5. A kisebbségi kérdés fejlődése a népszövetség madridi összejövele óta (1000).
6. A kisebbségi magyarság politikai fejlődéstörténete Szlovenszkon és Ruszinszkon (1000).
7. A magyar mérnök, munkás és az ipar helyzete Szlovenszkon és Ruszinszkóban. (1000).
8. Az állattenyésztés gazdasági jelentősége Szlovenszko és Ruszinszko magyar gazdaközönsége szempontjából (1000).
9. Mit adtak a magyar föltatálók a művelt világnak (500).
10. A nemzeti gondolat szerepe a nevelésnél (500).
11. Világnézet vagy társadalomszemlélet-e a szocializmus? (500).
12. Ezekhez járul még Grossschmidt Géza dr. által adományozott pályadíj: Szlovenszko vagy Ruszinszko valamely magyarlakta vidékének népegészségügyi helyzetrajza (1000).

„Tudományos objektivitás talaján állva“ — van itt elég munka-alkalom, mely a napi politikától is teljesen mentes! Prága mindenképpen demoralizálni akarja a szlovenszkói magyar szellemi és ifjúsági életet. Tipikus jelensége ennek a törekvésnek a losonci magyar ifjúsági lapnak, „A Mi Lapunkénak váratlan megfordulása „Bratislava—Praha“ irányába. Egy-kettőre összeállt „Bratislava“ pseudo-magyar csehofiljeivel. Ügy látszik, a Masaryk-akadémia egyik első hatása ez. Flórián dr. volt magyar jogakadémiai tanár, a Masaryk-akadémia jogtudományi osztályának elnöke, egy csehszlovákizmustól áradó füzetet írt. Ebbe a sorozatba bekapcsolódik az Ön által hozám juttatott füzet is. Kereskedői zsargonban szokták mondani: m. p., man probiert!

Múltkori cikkemet igazolja most mindez, mert az egész Masaryk-akadémia alapítása éppen beillik ama világcsaló taktikába, melynek segítségével a csehek „csehszlovák“ államukat szereztek. Mindezt csupán azért közlöm, mert a füzet témaszakaszai igen megvesztegetően hatnak akkor, ha valaki a kérdéssel összefüggő viszonyokat nem ismeri. Aki tudatában van annak, hogy ebben a lázas és beteg korszakban az államok és népek milyen eszközökkel harcolnak és áskálódnak egymás ellen, az egyúttal azt is látja, hogy a nemzeteknek nemcsak igazságokra, tudományos objektivitásra van szükségük, hanem érdekeik megfelelő és célszerű védelmére és érvényesítésére. És erre annál inkább van egy népnek szüksége, minél kedvezőtlenebb és elnyomottabb helyzetben leledzik!

STEIER LAJOS